

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De quarta serie figurarum. Ad suaue dicendi genus pertinentium maximè
in structura periodorum. Capvt XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

bo dicam) qui ob vires corporis sibi plaudit, scire debet se à vero aberrare. Quantum enim est hominis robur, cum aliorum animalium robore comparatum? Elephantorum puta, taurorum, leonum: Doctrina omnium, quæ nobis adsunt bonorum sola immortalis est, & diuina. D. Hieronymus egregiam habet eiusdem figuræ speciem, ad Heliodorum: Paupertatem times, sed beatis pauperes. Christus appellat. Labore terreris, nemo athleta sine sudoribus coronatur, de cibus cogitas, sed famem fides non timet. supra nudam metuis humum exesa ieiunij membra collidere, sed Dominus tecum iacet. Squallidi capitis horret inculta cæsaries, sed caput tuum. Christus est, infinita eremi vastitas: terret, sed tu Paradisum mente deambula. Vide item D. Cyprian. ep. 16. p. 39.

Vfus anti-
goges. Vfus anti-
goges. Vfus est in argumento à partium enumeratione, & comparatis, in re exaggeranda, vel imminuenda, nec caret sua acrimonia, vt illa Himerij. Aras non eueristi, at eas frustra esse ostendisti, cum rerum prouidentiam tollis, ob quam aras extruximus: sacrificia noua non introduxisti, at omnia sustulisti.

De tertia figurarum serie, quæ sunt in repetitione.

Anadiplosis.

CAPVT XXI.

Anadiplosis
modi duo.

Anadiplosis, est iteratio verbi in eadem sententia aliquando continenter: vt, ô Myfis! ô Myfis: sed artificiosior cum aliquid interijciatur, vt illa Demosthenis. *πονηρόν (ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι) πονηρόν σοκ: φάνης.* Mala res viti Athenienses, mala res calumniator. Sic Cicero non es commotus, cum tibi mater pedes amplexaretur, non es commotus. Et Dij immortales sine gemitu hoc dici non potest, non nemo etiam in illo sacrario reipub. in ipsa, inquam, curia non nemo hostis est.

Vfus est in affectibus, temperies cum exclamatione.

Anaphora, Epistrophe, Epanalepsis, Traductio, Allusio, Commutatio.

Vfus Anaphora.

Anaphora est repetitio in principijs sententiarum aptissima ad enumerandum, vt nihil te nocturnum præsidium palatij, nihil vrbis

vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum omnium, &c.

Ad insectandum, tu in forum prodire, tu lucem conspicerere, tu in horum conspectum venire conaris.

Ad effectus amabiles.

Te dulcis coniux, te solo in litore secum.

Virg. l.

Te vementis die, te discedente canebat.

Georg.

Temperatur cum Epistrophe, Synonymia, homœoptoto homœoteleuto.

Idem fere est vsus Epistrophes seu conuersionis, quæ repetitio est in fine: vt iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vicit.

Epanalepsis seu complexio vtramque figuram amplectitur, repetitque in fine & principio: Figura ad exaggerationes virtutum & vitiorum aptissima: nisi statim feriret fastidiosissimas aures, & eius artificium illico nudum pareret. Idcirco non est nimis continuanda, sed Anaphora, traductione, Polyptoto cum ænitate varianda.

Vfus Epanalepsos.

Traductio. Crebra est eiusdem dictionis repetitio, sed cum casuum, aut modorum varietate, aut mutatione in sensu: vt qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere.

Cui similis est allusio, amari iucundum est, si curetur ne quid sit amari: sed hæc leuiores.

Vehementiam habent conglobati casus, & Antithesis vibrati, vt in illa imprecatione Didonis.

Litora littoribus contraria, fluctibus vnda.

Imprecor arma armis, pugnent ipsi que nepotes.

Proxima est commutatio, sententiarum discrepantium inuersio, vt illud Simonid. Pictura loquens poësis est. Tacita poësis pictura est, & esse oportet, vt viuam: non viuere, vt edam.

De quarta serie figurarum.

Ad suauè dicendi genus pertinentium maxime in structura periodorum.

CAPVT XXII.

Restant in hoc dicendi genere figuræ, ex quibus periodi venustatem capiunt, & numerum, quo in genere excellit Isocrates, ita eius oratio tota est continentibus vincita numeris, vt in tecto tegula: neque tamen eo ad pugnam aptior, vt enim si quis currentium

col.

corpora vinciat, de celeritate multum detrahat, sic ea oratio: quo pedibus, & copulis strictior est, plus suauitatis habet, minus acrimonia.

Ornat igitur periodos modo A synthetis crebris incisis, quasi vehiculis contorta. Geric morem parenti, pare cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus, & hæc ad aculeos.

Poly synthetis ad grauitatem. Grauius enim est illud Homeri.

--- πατρὸς ἀνδρῶν τε, θεῶν τε.

Vel vna coniunctiuncula.

Homæoptata similiter cadencia, quæ iisdem casibus effertur. Hominem laudas egentem virtutis, abundantem felicitatis.

Homæoteleuta, quæ iisdem modis: vt turpiter audes facere, nequiter audes dicere.

Plenus est istis Apuleius, vt tibi respondent sydera, redeunt tempora, gaudent numina, seruiunt elementa, & certe nimis ab antiquis affecta respuit posteritas, cum propter artificij facilitatem paterent omnibus.

Optima est viriisque figuræ temperies: vt in illo, perditissima ratio est amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam.

Sunt istis affines disiunctiones, coniunctiones, adiunctiones.

Disiunctio vnumquodque certo concludit verbo. Pop. R. Numantiam, deleuit, Carthaginem sustulit; Corinthum disiecit, Fregellas euertit. Suauis est sed fastidio obnoxia, nisi ingenium sit, & prudentia in distributione.

Coniunctio interpositione verbi prima ligat vltimis: & formæ dignitas aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Adiunctio verbum præponit, aut postponit: vt deflorescit formæ dignitas, aut morbo, aut vetustate. Vel aut morbo, aut vetustate formæ dignitas deflorescit.

Sed nihil æquè venustat orationem, ac illi suauitatem affundit, quam Hocolon, seu compar, in quo sunt membra orationis, quæ constant ferè ex pari numero syllabarum: vt in illo Ciceronis: Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia, his periodis sparse Hocratis orationes.

De altero ordine figurarum, quæ ad grauitatem faciunt.

C A P V T X X I I I .

Sequuntur illustriores figuræ sententiarum, quarum siue ad docendum, siue mouendum splendor est maximus.

Nos primum eas, quæ in demonstrando sunt posita, deinde quæ in velitatione, & dialogismo, postremo, quæ in affectibus subijcitur.

Prima est diuisio, quæ rem in partes distribuit, & dilemmate ferit aduersarios. Si id actum est, fateor me errasse, qui hoc maluerim: fateor insanisse, qui cum illis senserim. Tametsi inermis, Iudices, fessi. Sin autem victoria nobilium ornamento, atque emolumento reip. populoque Rom. debet esse: tum verò optimo, & nobilissimo cuique meam orationem gratissimam esse oportet.

[Illa habet vim, & probabilitatem, hæc etiam affectum.]

Vnum per fugium, Iudices, vna spes reliqua est S. Roscio, eademque reip. vestra pristina bonitas, & misericordia, quæ si manet, salui etiam nunc esse possumus; sin ea crudelitas, quæ hoc tempore in repub. versata est, vestroque animos (id quod fieri profectò non potest) duriores, acerbioresque reddidit: actum est, Iudices. Inter feras facius est aratam degere, quam in hac tanta immanitate versari. Valebit illud genus in perorationibus.

In principijs propositionum habet illa maiestatem. Duæ res sunt, quæ hominem locare possunt in amplissimo gradu dignitatis, vna Imperatoris, altera Oratoris boni &c.

Alterum genus diuisionis est *expeditio*, cū rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri potuerit, cetera tolluntur, vna relinquitur, quam nos intendimus hoc modo: necesse est, cum constet istum nostrum fundum fuisse, ostendas te, aut vacuum possedisse, aut vsu tuum fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi venisse. Vacuum cum ego adesse possidere non potuisti, tuum vsu fecisse etiam nunc non potes. Emptio nulla profertur, hereditate tibi me viuo mea pecunia venire non potuit: relinquitur ergo, vt me vi de meo fundo dececeris.

Tca.